

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын код: БНА-2020/45/СТА-ТШЗ

<p>Цахим хуудас: www.audit.mn Баянхонгор хот 2020 он</p>	<p>Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга бөгөөд Тэргүүлэх аудитор: Б.Мөнхбат Утас: 99007576 Цахим хаяг: munkhbatb@audit.gov.mn Аудитын менежер: А.Цээням Утас: Утас: 88011833 Цахим хаяг: tseenyma@audit.gov.mn Аудитор: Г.Ганчимэг Утас:88268424 Цахим хаяг: ganaa_7133@yahoo.com</p>
--	---

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт

Агуулга

Аудитын гэрчилгээ	3
Аудитын тайлан.....	5
2.1. Оршил	5
2.2. Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага	5
2.3. Аудитад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт	5
2.4. Байгууллагын зорилго:	6
2.5. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, санхүүгийн үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ	6
2.6. Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал.....	6
2.7. Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар	7
2.8. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд	7
2.10. Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга	8
2.11. Аудитаар хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн	8
2.12 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал	9
2.14 Өмнөх аудитаар өгсөн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт	10
2.15 Дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл.....	10
4.1 Аудит хийгдсэн санхүүгийн тайлан.....	16
4.1 Аудит хийгдсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	17
4.3 Аудит хийгдсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	18
4.5 Аудит хийгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	21
4.6 Аудит хийгдсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан.....	23

Аудитын гэрчилгээ

**БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

64101 Баянхонгор аймаг,
Баянхонгор сум, Номгон баг
Утас, факс 7044 2584
E-mail: bayankhongor@audit.gov.mn

᠒᠐2᠐.᠐᠗.27 № 1182

танай _____ -ны № _____ -т

Г Аудитын гэрчилгээ Г

Г БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ТҮҮХ
УГСААТНЫ ЗҮЙ, БАЙГАЛИЙН МУЗЕЙН
ЗАХИРАЛ А.МАНДАХ ТАНАА Г

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-т заасны дагуу Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Хязгаарлалттай санал дүгнэлт

Аудитын гол асуудалд дурдсан алдаа, зөрчлийг эс тооцвол Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж, Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул хязгаарлалттай санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Аудитаар Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлан дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус салбарт мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэлийн хөтлөлт, программ хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэсэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

Аудитын гол асуудал

Гүйцэтгэсэн горим сорилын дүнд илэрсэн алдаа, зөрчлийн дүн нь урьдчилан тогтоосон материаллаг байдлын түвшингээс хэтэрсэн.

Аймгийн ИТХ, ЗДТГ-аас Орон нутгийн музейн үзмэрийн хамгаалалт хийлгэхээр 2200,0 мянган төгрөг олгосныг зориулалт бусаар зарцуулсан.

D:\бичиг хэрэг 2020-Албан тоот А4\

005020136

Музейн үзмэрийг орлого авах тушаал гаргахдаа үнийн дүнг зөрүүтэй гаргасан, нягтлан бодогч 320,0 мянган төгрөгийн 3 үзмэрийг орлогод дутуу бүртгэсэн.

Өмнөх оны аудитаар буруутай албан тушаалтнаар төлүүлэхээр тогтоосон актын төлбөр 1062,3 мянган төгрөгийг төсвөөс төлсөн.

Төсвөөс 819.6 мянган төгрөгөөр урилга, цаасан тор хийлгэж байгууллагын ой тэмдэглэх арга хэмжээнд зарцуулсан, мөн хүчин төгөлдөр бус гэрээ үндэслэн 2900,0 мянган төгрөгийг шилжүүлж аудитын явцад нөхөж бичсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5."батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах" Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх" 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-т "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах", ЗГ-ын 2014 оны "Төсвийн хэмнэлтийн горимд шилжүүлэх зарим арга хэмжээ"-ний тухай 147 дугаар тогтоолын 4-д "...төсөвт байгууллага, төв орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан төсвийн хөрөнгөөр олон нийтэд зайлшгүй мэдээлэх хууль, тогтоомж, албан ёсны шийдвэр болон тэдгээрийн хэрэгжилтийг сурталчлан таниулахаас бусад зорилгоор өөрийн байгууллага, хамт олныг рекламдах,... баяр, ёслол, байгууллагын ой, тэмдэглэлт өдөр зохион байгуулахтай холбогдуулан төсвийн хөрөнгөөр цаасан мэндчилгээ илгээх, бэлэг дурсгалын..., зүйлс бэлтгэх ивээн тэтгэхийг хориглосугай". гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

Дээрх алдаа, зөрчлүүд нь санхүүгийн тайлангийн толилуулгын Үнэн зөв, Оршин байх, Эрх ба үүрэг, Иж бүрэн байх, Үнэлгээ, Хэмжилт, Толилуулга ба тодруулга батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Үүрэг хариуцлага

Төсвийн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1-т заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудитын хийж, жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Б.МӨНХБАТ

D:\бичиг хэрэг 2020-Албан тоот А4\

Аудитын тайлан

2.1. Оршил

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг захирал А.Мандах танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц асуудал, залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчил, тодруулга зэрэг аудитын үр дүн, аудитын дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын дүнд үндэслэсэн үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэл, тайлагнал, дотоод хяналтын системийг боловсронгуй, болгох зөвлөмжүүдийг Менежментийн захидалд тусгасан болно.

2.2. Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага

Бид Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 15.2, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн гаргасан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, заавар, журмын дагуу үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь энэхүү аудитын зорилт байв.

Төсвийн шууд захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв, бодитой бэлтгэх үүрэгтэй.

Харин тухайн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг дээрх хууль болон бодлого, журмын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

Аудитыг 2020.02.22-аас 2020.02.26-ний хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 2020.02.27-ний өдөр эцэслэн баталгаажуулж, Төсвийн захирагчид хүргүүлэхээр төлөвлөн, Баянхонгор аймаг дахь төрийн аудитын газрын аудитор Г.Ганчимэг хариуцаж хэрэгжүүлэв.

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Баянхонгор аймаг дахь төрийн аудитын газар-т 2020.02.20-ний өдөр, аудит хийлгэх хүсэлтээ 2020.01.09-ний өдрийн 05 тоот албан бичгээр ирүүлсэн байна.

2.3. Аудитад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт

АДБОУС, АОУС, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн бусад зарчимд тулгуурласан Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Төрийн аудитын байгууллагаас санхүүгийн тайланд аудит хийх журам, төрийн аудитын байгууллагаас санхүүгийн тайлангийн аудитад баримтлах ерөнхий чиглэл, арга зүйг мөрдөн ажиллав.

Дээрх стандарт, зарчим, журамд нийцүүлж аудитын үе шатны ажлыг гүйцэтгэж, холбогдох ажлын баримт материалаар баталгаажуулсан болно.

2.4. Байгууллагын зорилго:

Соёлын үйлчилгээ, музейн үйл ажиллагааны хүртээмжийг дээшлүүлж, Монгол зан заншил уламжлалаа хүүхэд залууст өвлүүлэн уламжлуулах нийгмийн хөгжлийн түүхийг баримтжуулан хамгаалах үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг нэвтрүүлэн иргэдийн соёлын биет болон биет бус өвийн мэдлэгийг дээшлүүлж, танин мэдэхүй мэдээлэл сургалт сурталчилгааны төв болоход оршино.

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн үйл ажиллагааны чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- Бүс нутгийн хэмжээний төв халхчуудын түүх,өв уламжлал,ёс заншлын гол цөм болохын хувьд түүх соёлын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх түшиц газар болон хөгжихийн төлөө үйл ажиллагааны чиглэл зорилгоо тодорхойлон ажиллажээ.

Тайлант хугацаанд байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого, журамд өөрчлөлт ороогүй байна.

2.5. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, санхүүгийн үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ

Бид санхүүгийн тайланд материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг нягтлах үүднээс үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, санхүүгийн үйл ажиллагаа, дотоод хяналтыг шаардлагатай гэж үзсэн хэмжээгээр дахин хянасан болно.

Тус газрын одоо мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого нь Сангийн яамнаас хэрэгжүүлж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

Тус газрын санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа мэдээллийн технологи, бүртгэл мэдээллийн системийн үйл ажиллагаатай танилцан түүний нарийн төвөгтэй байдлыг үнэлэхэд Шаардлагагүй буюу мэдээллийн технологийн мэргэжилтнийг аудитад татан оролцуулах шаардлагагүй тул аудитыг шууд гүйцэтгэлээ.

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн "Санхүүгийн тооцоолох групп" ХХК-ийн "Acolous" программ хангамж ашиглаж байна.

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд Дунд гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад дотоод хяналт үр нөлөөтэй байна.

2.6. Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал

Аудитаар Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн бэлтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл нь материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй нотолгоо олж авахын тулд байгууллагын гадаад дотоод орчин, дотоод хяналтыг судлан, эрсдэлтэй асуудлыг илрүүлж, үнэллээ.

Аудитыг төлөвлөх үе шатанд эрсдэлийн үнэлгээний урьдчилсан горим хэрэгжүүлэн 35 эрсдэлтэй асуудал тодорхойлж, эрсдэлийн үнэлгээний дүнд үндэслэн 17 асуудалд нарийвчилсан горим сорил хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж баталгаажуулсан болно.

Аудитын чиглэл тус бүрд хамаарах илрүүлсэн эрсдэлийн жагсаалт, түүний үнэлгээг Б301 маягтаар, эрсдэлтэй асуудлыг сорих аудитын горим, сорил, түүнийг баримтжуулах, нотлох зүйлс цуглуулах арга зүйг Б401, Б402 маягтаар тус тус баримтжуулав.

2.7. Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 1320, АОУС 320-ын дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, эрсдэлийн түвшин-г “дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 2 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд сонгосон суурь үзүүлэлтийн дүн 219528,1 мянган төгрөгөөс тооцон 4390,5 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тодорхойлж, баталгаажууллаа.

Гүйцэтгэлийн үе шатанд материаллаг байдлын түвшин-г үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын дүнгийн 2% буюу 4390,5 мянган төгрөгөөр тооцсон нь үр дүнгийн тайлангийн зардлыг суурь болгон сонгосонтой холбоотой болно.

2.8. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 281825,6 мянган төгрөгөөр буюу 18,6 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан бараа материал, үндсэн хөрөнгийн данс байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
	1	2	3=2-1
Б			
Мөнгөн хөрөнгө	-	-	-
Авлага	1,187.70	1,187.70	-
Урьдчилгаа	-	-	-
Бараа материал	20,580.30	24,334.70	3,754.40
Үндсэн хөрөнгө	1,511,328.30	1,793,153.90	281,825.60
Хуримтлагдсан элэгдэл	(103,187.40)	(117,250.50)	(14,063.10)
Нийт хөрөнгө	1,429,908.90	1,701,425.80	271,516.90
Өр төлбөр	739.40	-	(739.40)
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	1,429,169.50	1,701,425.80	272,256.30
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	1,429,908.90	1,701,425.80	271,516.90

Авлага дансны үлдэгдэлд 2005 онд үүссэн он удаан жил болсон 1187,7 мянган төгрөгийн байгууллагаас авах авлага байна. Энэ нь тухайн үед харилцагч байгууллагатай тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй шалтгааны улмаас барагдах боломжгүй найдваргүй авлага үүсээгүй байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 3754,4 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд хийлгэсэн зургийн цомог, ойд зориулж хийлгэсэн байгууллагын түүхэн номын тооцоог хийж зарлага гаргаагүйтэй холбоотой байна.

Үндсэн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл 281825,6 мянган төгрөгөөр өссөн нь төсвийн хөрөнгөөр 15992,6 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө худалдаж авсан аймгийн ИТХТ-ын 2019.04.26 ний өдрийн 56 дугаар тогтоолоор Галуут сумын соёлын төвийн үндсэн хөрөнгөд

бүртгэлтэй 255817,0 мянган төгрөгийн балансын өртөгтэй “Буян арвидах” хийдийг балансаас баланс-д шилжүүлж авснаас шалтгаалжээ.

Үндсэн хөрөнгийн болон биет бус хөрөнгийн дансанд өөрчлөлт ороогүй байна.

Өр төлбөрийн дансны өмнөх оны 739,4 мянган төгрөгөөр байгууллагад төлөх өглөгийг бүрэн барагдуулж тайлант онд өр төлбөр үүсээгүй байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 1701425,8 мянган төгрөг болж 272256,3 мянган төгрөгөөр өссөн үзүүлэлт нь тайлант үеийн үр дүнгийн зардал байна.

Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт, алдааны залруулга гараагүй дахин үнэлгээний дансанд өөрчлөлт ороогүй байна.

2.10. Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн шууд захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн тайлант онд үндсэн үйл ажиллагаанаас төвлөрүүлэх орлогын төлөвлөгөө батлагдаагүй байна.

Тайлант онд Төсвийн шууд захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөр 2 зориулалтад 210916,9 мянган төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 210916,9 мянган төгрөгийг урсгал зардалд зарцуулахаар батлагджээ.

Нийт зардлын 210916,9 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс 210916,9 мянган төгрөгийг санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр харуулсан мэдээллийг энэ тайлангийн 4.5-д харуулав.

Зардлыг санхүүжүүлэх орлогын 210916,9 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс олгожээ.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 209782,7 мянган төгрөг буюу 99,5 хувьтай байгаа нь цалингийн зардлаас 90,2 мянга, тогтмол зардлаас 142,7 мянга, хангамжийн материалын зардлаас 446,2 мянга, бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардлаас 446,1 мянган төгрөгийг хэмнэж зарцуулаагүй үлдэгдэл 1134,1 мянган төгрөгийн орлогыг төвлөрүүлснээс шалтгаалжээ.

Нэмэлт төсөв: Дээд шатны төсөв захирагчаас буюу аймгийн ИТХ, ЗДТГ, БСУГ-аас үзмэрийн тооллогын зардал, музейн үзмэр худалдаж авах зардал, шилэн хорго хийлгэх гэх мэт зардалд 5820,0 мянга, хандив тусламжаар 1420,0 мянга, төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлогоор 4619,5 мянга нийт 11859,5 мянган төгрөгийг төвлөрүүлсэн. Үүнээс зарцуулаагүй үлдэгдэл 997,7 мянган төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

2.11. Аудитаар хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Эрсдэлийн үнэлгээний дүнд үндэслэн аудитын 7 чиглэлээр аудитын 29 горим сорил гүйцэтгэж, үнэлэхэд 9 асуудлыг алдаа, зөрчилтэйд тооцож, 20 асуудлыг алдаа, зөрчилд тооцохгүй гэж шийдвэрлэснээс гадна 1 асуудлыг аудитын явцад санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэлээ.

Аудитын явцад хийсэн залруулгын талаарх мэдээллийг В30103 маягтаар нэгтгэж, баримтжуулсан болно.

Аудитаар нийт 54370,0 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс, 1130,0 мянган төгрөгийн зөрчилд 2 акт тогтоож, 1 албан шаардлага хүргүүлж, 53240,0 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 7 зөвлөмж өглөө.

Аудитаар дараах 54370,0 мянган төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа, зөрчил илэрснээс 1130,0 мянган төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож хүргүүлээ. Үүнд:

1. Өмнөх аудит болон зөвлөмжийн биелэлт, үр дүн

2018 оны санхүүгийн тайлангаар аудитаар тогтоосон ажиллагсдад илүү олгосон 106.3 мянган төгрөгийн цалинг суутгаагүй, төсөв захирагч, нягтлан бодогч нарт хариуцуулж төлүүлэхээр ноогдуулсан гэрэл цахилгаан, шуудан холбооны зардлаас илүү төлсөн 956.0 мянган төгрөгийг төсвөөс төлж, санхүүгийн тайланд шууд зардлаар бүртгэсэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-т “Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7-д “Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно” гэсэн заалтуудад зөрчсөн.

Шийдвэрлэсэн нь:Төлбөрийн акт тогтоох.

2.Цалингийн зардал.

Цалингийн зардлыг цалингийн цэст болон ерөнхий дэвтэр,журналаас түүвэрлэн шалгахад Б.Отгонтунгалагийн амралтын цалингийн 413.6 мянган төгрөгөөс татвар, шимтгэлийн 83.2 мянган төгрөгийг суутган тооцоогүй бодогдсон цалинг олгосон. Мөн Д.Ганбаатарт 10-р сард 216.0 мянган төгрөгийн цалин бодож холбогдох суутгалыг хийж олгосон боловч Нийгмийн даатгалын хэлтэс-т цалингийн санг мэдээлээгүйгээс шимтгэлийн 51.8 мянган төгрөгийг төлөөгүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-т “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”, Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 1/1-д “хөдөлмөрийн хөлсний сан, түүнтэй адилтгах орлого болон түүнд оногдох шимтгэлийг үнэн зөв тодорхойлж, тогтоосон хугацаанд төлөх”, 32 дугаар зүйлийн 1/1-т “Дараах хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогод нийгмийн даатгалын шимтгэл ногдуулна”, гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь:Төлбөрийн акт тогтоох.

4. Санхүүгийн тайлан дүгнэлттэй холбоотой

Төсвийн өмнө хүлээсэн үүргийн биелэлт Аймгийн ИТХ, ЗДТГ-аас Орон нутгийн музейн үзмэрийн хамгаалалт хийлгэхээр 2200,0 мянган төгрөг олгосныг зориулалт бусаар зарцуулсан.

Музейн үзмэрийг орлого авах тушаал гаргахдаа үнийн дүнг зөрүүтэй гаргасан, нягтлан бодогч 320,0 мянган төгрөгийн 3 үзмэрийг орлогод дутуу бүртгэсэн.

Өмнөх оны аудитаар буруутай албан тушаалтнаар төлүүлэхээр тогтоосон актын төлбөр 1062,3 мянган төгрөгийг төсвөөс төлсөн.

Төсвөөс 819.6 мянган төгрөгөөр урилга, цаасан тор хийлгэж байгууллагын ой тэмдэглэх арга хэмжээнд зарцуулсан, мөн хүчин төгөлдөр бус гэрээ үндэслэн 2900,0 мянган төгрөгийг шилжүүлж аудитын явцад нөхөж бичсэн, аудитаар илэрсэн алдааны дүн урьдчилж тогтоосон материаллаг байдлын дүнгээс давсан тул “Хязгаарлалттай” дүгнэлт өгч, Төрийн аудитын тухай хуулийн 28.1-т заасны дагуу сахилгын шийтгэл ногдуулах саналыг сумын Засаг дарга Ж.Хатанбаатар хүргүүлэв.

Шийдвэрлэсэн: Албан шаардлага өгөв.

2.12 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн аудитын явцад ойн арга хэмжээний орлого зарлага, кассаар хүлээж авсан заалны орлого болон нэмэлт санхүүжилтийн дансаар төвлөрүүлэн зарцуулж буй орлого, зарлага, үндсэн болон эргэлтийн хөрөнгийн үлдэгдлийг гүйцээж мөшгин шалгаж тулган баталгаажуулах цаг хугацааны боломжгүйгээс үзээгүй болно.

2.13 Шилэн дансны мэдээлэл:

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн төсвийн гүйцэтгэлийг 12 сард, төсвийн хэмнэлт, хэтрэлт, түүний шалтгааны тайлбар бүтэн жилээр, өмнөх оны төсвийн зарлагын хэмнэлт, туслах үйл ажиллагааны орлогоос давсан хэсгийг урамшуулалд зарцуулсан тайлан хандив, тусламжийн хэмжээ, түүний зарцуулалтын тайлбар, тус тус бүтэн жилээр, хөрөнгийн зардал, хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ төлөвлөгөө, гүйцэтгэл, концессын зүйлийн жагсаалт, гүйцэтгэл, Байгууллагын батлагдсан орон тоонд орсон өөрчлөлтийг тус бүр 12 сард мэдээлээгүй. Аудитын тайлан, дүгнэлт, зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ хоцроож мэдээлсэн. Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллаагүй байна.

д/д	Хугацаа	Төрөл	Удаа	Хугацаанд байршуулсан	Хугацаа хоцроож байршуулсан	Байршуулаагүй
1	Бүтэн жил	11	11	6	1	4
2	Хагас жил	4	4	4		
3	Улирал бүр	1	4	4		
4	Сар бүр	3	36	33		3
5	Тухай бүр	8	96	96		
6	Нийт	27	151	143	1	7

2.14 Өмнөх аудитаар өгсөн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар албан хаагчдын цалингийн зардалтай холбоотой 106,3 мянга, төсвийг зориулалт бусаар зарцуулалттай холбоо 956,0 мянган төгрөгийн төлбөрийн акт гарсны тайлант хугацаанд бүрэн барагдуулсан боловч хууль тогтоомж зөрчиж төсвийн хөрөнгөөр барагдуулж зөрчлийг давтан гаргасан байна.

2.15 Дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл

Бид 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд аудит хийж, баталгаажуулах ажлыг АДБОУС-ын дагуу, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн гүйцэтгэсэн.

“Хязгаарлалттай” дүгнэлт

Баянхонгор аймгийн Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар илрүүлсэн залруулагдаагүй буруу илэрхийллийн санхүүгийн тайланд үзүүлэх үр нөлөөг эс тооцвол 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өмчийн өөрчлөлт болон бусад илчлэл тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4.1.3 дахь заалт, УСНББОУС-ын дагуу материаллаг байдлын хувьд үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн эсэхийг Аудитын гэрчилгээнд тодорхой дурдав.

Менежментийн захидал

Төрийн аудитын байгууллага санхүүгийн тайлангийн аудит бүрийн төгсгөлд аудитаар илрүүлсэн зүйлсийг нэгтгэсэн менежментийн захидлыг үйлчлүүлэгч, түүний удирдлагад зориулж бэлтгэдэг бөгөөд түүнд санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналын бодлого, үйл ажиллагаа, дотоод хяналтыг сайжруулах зөвлөмжийг тусгадаг.

Энэхүү менежментийн захидлын агуулга аудитын үр дүн, дүгнэлтээс урган гарсан болно. Санхүүгийн тайлан, бусад илчлэл тодруулгын талаар санал дүгнэлт гаргахад бидний бодлого, горим зориулагдсан.

Энэ нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, горимыг зөвхөн аудитыг үр нөлөөтэй гүйцэтгэхэд шаардагдах цар хүрээнд дахин хянасан бөгөөд оршиж буй бүх сул талыг гаргаж ирэх боломжгүй юм.

Тиймээс аудитын тайланд тусгасан зөвлөмж нь аудит хийх үеийн нөхцөл байдлын талаарх бидний үнэлэлт, дүгнэлтийг илэрхийлж байгаа болно.

Харин эдгээр зөвлөмжийг та бидний хамтын ажиллагааны байр сууринаас гаргасан бөгөөд аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хүлээн авч, хэрэгжүүлэх нь танай үүрэг хариуцлага юм.

Менежментийн захидалд дурдсан цаашид санхүүгийн тайланд шууд бөгөөд материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж болзошгүй тул анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

3.1 Төсөв гүйцэтгэлтэй холбоотой

3.1.1 Илрүүлэлт:

Тайлант онд байгууллагын 70 жилийн ойг тэмдэглэх өнгөрүүлэхтэй холбоотой хувь хүмүүсээс 1420,0 мянган төгрөгийн бэлэн мөнгө, 10616,0 мянган төгрөгийн үзмэрийг хандиваар авч Музейн захирлын 2019.12.31 өдрийн А/06 тоот тушаалаар 134 дэс, 143 ширхэг үзмэрийн дүн 14287.0 мянган төгрөг байхад тушаалыг 599.4 мянган төгрөгөөр дутуу буюу зөрүүтэй гаргасан. Мөн нягтлан бодогч үзмэрийг бүртгэлд тусгахдаа 320.0 мянган төгрөгийн 3 ш үзмэрийг дутуу орлого авсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4-т “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага, нягтлан бодогч нь үйлдвэрлэл, үйлчилгээний шат дамжлага, аж ахуйн үйл ажиллагааны хүрээнд гарсан хөрөнгө, эх үүсвэрийн хөдлөл, өөрчлөлт бүрийг анхан шатны баримтад бичгээр болон цахимаар бичилт хийж баталгаажуулна” гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

3.1.2 Эрсдэл

Тайлант хугацаанд бий болсон аливаа орлого, эх үүсвэр, зээл, хандив, тусламжийг нягтлан бодох бүртгэл, төсвийн гүйцэтгэлд бүрэн тусгаагүй нуун дарагдуулсан байх, зориулалт бусаар зарцуулсан байх.

3.1.3 Өгсөн зөвлөмж

Байгууллагын дансанд бусад байгууллага, иргэдээс өгсөн хандивын орлогыг Төрийн сангийн төлбөр тооцооны журмын дагуу харилцах дансанд тухай бүр төврүүлэн, хөрөнгөд бүртгэлээр тавих хяналтыг сайжруулж хөрөнгийн орлогыг анхан шатны баримт, холбогдох тушаал шийдвэрийн дагуу дансанд бүрэн тусгаж, авлагыг бүрэн барагдуулан цаашид зөрчлийг давтан гаргахгүй байх.

3.1.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Асуудлын бүртгэлээр төсвийн захирагчид танилцуулсан бөгөөд хүлээн зөвшөөрсөн болно.

3.2 Төсвийн зарцуулалт

3.2.1 Илрүүлэлт:

Байгууллагын ойг тэмдэглэх ажлын хүрээнд "Мөнхийн үсэг" ХХК-тай 2019.05.27 ний өдөр нэг бүрийн 12700 төгрөгөөр 500 ширхэг зургийн цомог 6350.0 мянган төгрөгөөр хийлгэх гэрээг байгуулж, бусад бараа үйлчилгээний зардлаас тушаал, шийдвэргүй 2019.07.01 ний өдөр 4445.0 мянган төгрөг төлсөн ба нягтлан бодогч орлого авахдаа 600 ш зургийн цомгийг нийт 7620,0 мянган төгрөгөөр орлого авч, дутуу төлсөн 3175,0 мянган төгрөгийг тайланд бэлэн мөнгөний орлогоор хүлээн зөвшөөрч дансанд буруу бүртгэсэн байна.

Мөн Соёмбо принтинг ХХК-тай 2019.05.30 ний өдөр 2250.0 мянган төгрөгөөр "130 ш нэг бүр 14000 төгрөгийн ном, 200 ш нэг бүрийн 2150 төгрөгийн цаасан тор хийлгэх" гэрээ байгуулж, нэмэлт санхүүжилтийн данснаас 2019.12.05 ний өдөр 2250.0 мянган төгрөгийг шилжүүлж ойн арга хэмжээнд зарцуулсан мөн 389.6 мянган төгрөгөөр урилга хийлгэж төсвийг зориулалт бусаар зарцуулсан байна. дээрх хөрөнгүүдийг хүлээж авсан комиссын акт байхгүй, ойн арга хэмжээнд зарцуулсан байхад үлдэгдлээр тайлагнаж, жилийн эцсийн тооллогоор бэлэн байгаар тоолсон, нягтлан бодогч тооллогын тооцоог бодоогүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5."батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх" 5.1.5-т "хэмжигдэхүйц байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-т "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах", ЗГ-ын 2014 оны "Төсвийн хэмнэлтийн горимд шилжүүлэх зарим арга хэмжээ"-ний тухай 147 дугаар тогтоолын 4-д "...төсөвт байгууллага, төв орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан төсвийн хөрөнгөөр олон нийтэд зайлшгүй мэдээлэх хууль, тогтоомж, албан ёсны шийдвэр болон тэдгээрийн хэрэгжилтийг сурталчлан таниулахаас бусад зорилгоор өөрийн байгууллага, хамт олныг рекламдах,.... баяр, ёслол, байгууллагын ой, тэмдэглэлт өдөр зохион байгуулахтай холбогдуулан төсвийн хөрөнгөөр цаасан мэндчилгээ илгээх, бэлэг дурсгалын зүйлс, цүнх календарь зэрэг зүйлс бэлтгэх ивээн тэтгэхийг хориглосугай". гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

3.2.2 Эрсдэл

Үнэн зөв, эрх үүрэг батламж мэдэгдэл хангагдахгүй байх, санхүүгийн анхан шатны бүртгэлд тавих хяналт сул байх, хөрөнгө шамшигдах, санхүүгийн тайлан буруу илэрхийлэгдэх.

3.2.3 Өгсөн зөвлөмж

Хөрөнгийн тооллогыг дахин зохион байгуулж, үр дүнг хэлэлцэж, хөрөнгийн үлдэгдлийг баталгаажуулж, нягтлан бодох бүртгэлд тусгах. Цаашид хөрөнгийн хадгалалт хамгаалалтад тавих хяналтыг сайжруулах, төсвийн хөрөнгөөр байгууллагын ой, тэмдэглэлт баяр, гэх мэт зардлыг санхүүжүүлдэг явдлыг зогсоож Засгийн газрын 2014 оны "Төсвийн хэмнэлтийн горимд шилжүүлэх зарим арга хэмжээ"-ний тухай 147 дугаар тогтоолын 4-дэх заалтыг мөрдөж ажиллах.

3.2.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Асуудлын бүртгэлээр төсвийн захирагчид танилцуулсан бөгөөд хүлээн зөвшөөрсөн болно.

3.3 Төсвийн төлөвлөлт

3.3.1 Тайлант оны төсвийн гүйцэтгэлийг тогтоолтой тулган шалгахад тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмжийн зардалд 8534.4 мянган төгрөг батлагдсан байна. Дээрх зардал нь үзмэр харагч, үйлчлэгч А.Гантулгын тэтгэвэрт гарах тэтгэмжийг суулгасан боловч тэтгэвэрт тогтоолгох нас хүрээгүй учраас тэтгэмжийн зардлыг олгоогүй.

Аймгийн ЗД-ын төсөвт зохицуулалт хийх тухай 2019.12.16 өдрийн А/645 тоот захирамжаар бараа үйлчилгээний бусад зардалд зарцуулахаар зохицуулалт хийлгэсэн

боловч төсвийн хэлбэлзэл дээр бусдаар гүйцэтгүүлэх арга хэмжээний зардлын төлөвлөгөө нь дээр тавьж тоног, төхөөрөмж, үзмэр худалдан авч төсвийг зориулалт бусаар зарцуулсан.

Мөн аймгийн ИТХ-аас 1100.0 мянга, ЗДТГ-аас 1100.0 мянган төгрөгийг "Хүндэтгэлийн булан шилэн хорго" хийлгэх зардлын санхүүжилтийг байгууллагын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд шилжүүлсэн боловч Дээрх зардлыг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй байгууллагын болон ойн үйл ажиллагаанд зарцуулж, төсвийн урсгал засварын зардлаас 2531.7 мянган төгрөгөөр 2 шилэн хорго, хийлгэж дээд шатны төсөв захирагчийн олгосон санхүүжилтийг зориулалт бусаар зарцуулсан зөрчлүүд илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5."батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах" гэсэн заалтууд зөрчсөн байна.

3.3.2 Эрсдэл

Хууль, журам хэрэгжихгүй байх, төсвийн хөрөнгийг үргүй зарцуулах, төсвийн сахилга бат алдагдах.

3.3.3 Өгсөн зөвлөмж

Цаашид төсвийн төлөвлөлтөд тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмжийн зардлыг төлөвлөхдөө үндэслэлтэй иргэний өргөдөл, үндсэн баримт дээр тулгуурлан төсөвт суулгах, мөн төсвийн төслийг боловсруулахдаа тоо мэдээ судалгаан дээр үндэслэн, хамт олны хуралд хэлэлцүүлж албан хаагчдын саналыг авч үнэн зөв үндэслэлтэй боловсруулах, төсөл хөтөлбөрийн санхүүжилтийг батлагдсан арга хэмжээнд үр дүнтэй зарцуулж Төсвийн тухай хуулийг хэрэгжүүлж ажиллах.

3.3.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Асуудлын бүртгэлээр төсвийн захирагчид танилцуулсан бөгөөд хүлээн зөвшөөрсөн болно..

3.4 Авлага

3.4.1 Илрүүлэлт: Байгууллагын авлага өглөгийн дэлгэрэнгүй бүртгэл, ерөнхий журнал, ерөнхий дэвтрээс хөөн шалгахад харилцагч байгууллагуудтай авлага, өглөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй 2005 онд үүссэн 1187,7 мянган төгрөгийн авлагын эхний үлдэгдэлтэй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх",

3.4.2 Эрсдэл

Төсвийн хөрөнгө үргүй зарцуулагдах, найдваргүй авлага нэмэгдэх

3.4.3 Өгсөн зөвлөмж

Байгууллагын дансанд бүртгэлтэй авлагын эзэн холбогдогчийг тогтоож, төсвийн менежер авлагыг 2020.04.01-ны дотор барагдуулж, цаашид харилцагч байгууллагуудтай улирал бүр тооцоо нийлж, актаар баталгаажуулж зөрчлийг давтан гаргахгүй байх.

3.4.2 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Асуудлын бүртгэлээр төсвийн захирагчид танилцуулсан бөгөөд хүлээн зөвшөөрсөн болно.

3.5 Нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт

3.5.1 Илрүүлэлт:

Тайлант онд 2398.9 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг тооцооны дансаар дамжуулалгүй шууд зардалд бүртгэсэн. Мөн худалдаж авсан 3671.0 мянган төгрөгийн

үзмэрийг орлого авч, давхардуулж тохируулах бичилт хийж хаасан, 1033.6 мянган төгрөгийн материалын зардлыг тохируулах бичилтээр хааж бичсэн, 8225.2 мянган төгрөгийн нүүрс, 1380.2 мянган төгрөгийн бичиг хэргийн материалыг аж ахуй материалын дансанд орлого авч зарлага гаргаж СС-ийн 388 дугаар тушаалаар баталсан "Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар"ийг мөрдөж ажиллаагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-т "үнэн зөв байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-т "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах" гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

3.5.2 Эрсдэл

Үнэн зөв, эрх үүрэг батламж мэдэгдэл хангагдахгүй байх, Нягтлан бодох бүртгэлийн дансны үлдэгдэл, санхүүгийн тайлан буруу илэрхийлэгдэх.

3.5.3 Өгсөн зөвлөмж

НББ-ийн хөтлөлтийг Сангийн сайдын 2016.11.27 ний өдрийн 388 дугаар тушаалаар баталсан "Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар"-ын дагуу нягтлаг бодох бүртгэлийг хөтлөн, дансны бичилтийн үнэн зөв хийж байх.

3.5.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Асуудлын бүртгэлээр төсвийн захирагчид танилцуулсан бөгөөд хүлээн зөвшөөрсөн болно.

3.6 Төсөв гүйцэтгэл

3.5.1 Илрүүлэлт:

Сангийн сайдын 2014 оны 55 дугаар "Эдийн засгийн ангилал батлах тухай" тушаалын 6 дугаар хавсралтаар баталсан "Төсвийн зарлагын эдийн засгийн ангиллыг ашиглах заавар"-ыг мөрдөж ажиллаагүйгээс гэрэл цахилгааны зардлаас 244.0 мянган төгрөгийг урсгал засварт, түлш халаалтын зардлаас 198.8 мянган төгрөгийг хангамжийн материалын зардалд, урсгал засварын зардлаас 5921.7 мянган төгрөгөөр принтер, шилэн хорго, гэрлэн хаяг, бусдаар гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний зардлаас 4329.9 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж худалдан авч хөрөнгө бэлтгэсэн, бараа үйлчилгээний бусад зардлаас зургийн цомог, урилга, байгууллагын танилцуулга, телевизийн нэвтрүүлэг хийлгэсний төлбөр 6234.6 мянган төгрөгийг төлж төсвийг бүлэг хооронд гүйлгэн анхан шатны бүрдэл хангаагүй, хүчин төгөлдөр бус баримтаар гүйлгээ хийж зардлыг зориулалт бусаар зарцуулсан.

Мөн аймгийн Засаг даргын албан томилолтоор ажиллах тухай А/218 тоот захирамжаар захирал А.Мандах нь гадаад ажилласан бөгөөд томилолтын хуудсыг Баянхонгор сумын ЗД томилолтоор ажиллуулахаар томилсон, нягтлан бодогч томилолтын тооцоог бодоогүй 567.0 мянган төгрөгийг бараа үйлчилгээний бусад зардлаас томилолтын зардлыг олгож төсвийг ангилал, зориулалтын дагуу зарцуулаагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-т "Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", 41 дүгээр зүйлийн 41.2.2-т "батлагдсан төсвийн хүрээнд зарлага гаргах" Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1-т "Анхан шатны баримтад түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн буюу шалгасан ажилтан гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарснаар уг баримт хүчин төгөлдөр болно. Цахим хэлбэрээр бүрдүүлсэн анхан шатны баримт нь цахим гарын үсгээр баталгаажсан байна", 13.7. "Анхан шатны

баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно”, гэсэн заалтууд зөрчсөн байна.

3.5.2 Эрсдэл

Зардалд бүртгэлээр тавих хяналт сулрах, үргүй зардал гарах, санхүүгийн тайлан буруу илэрхийлэгдэх.

3.5.3 Өгсөн зөвлөмж

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай, Төсвийн тухай хууль, Сангийн сайдын холбогдох журмуудыг мөрдөж ажиллан цаашид зардлыг зориулалтын дагуу зарцуулж, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх.

3.5.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Асуудлын бүртгэлээр төсвийн захирагчид танилцуулсан бөгөөд хүлээн зөвшөөрсөн болно.

3.7 Тайлант хугацаанд хэрэгжүүлэх ерөнхий чиглэл

3.7.1 Илрүүлэлт

Тус байгууллагын биет бус хөрөнгийн дансанд 100,0 мянган төгрөгийн үнэтэй нярвын, 200,0 мянган төгрөгийн үнэтэй Архивын программууд ашиглалтгүй элэгдлийн хугацаа дууссан боловч дансанд бүртгэлтэй байна.

Энэ нь Төрийн болон орон өмчийн тухай хууль 31 дүгээр зүйлийн 31.1-т “Төрийн өмчит хуулийн этгээд эзэмшилдээ байгаа илүүдэл үндсэн эд хөрөнгө, түүнчлэн ашиглах хугацаа нь дууссан буюу эсхүл осол гэмтэлд өртсөний улмаас зориулалтаар нь ашиглах боломжгүй болсон бөгөөд засаж, сэлбэж ашиглах нь эдийн засгийн хувьд үр ашиггүй нь тооцоогоор нотлогдсон эд хөрөнгийг худалдаж, шилжүүлж, акт тогтоон устгаж болно” гэсэн заалтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

3.7.2 Эрсдэл

Ашиглалтгүй биет бус хөрөнгийг нягтлан бүртгэл, тайлангаас хасаагүй байх

3.7.3 Өгсөн зөвлөмж

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн дагуу ашиглалтгүй байгаа программ хангаж судалж холбогдох журмын дагуу шийдвэрлэх, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх.

3.7.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар

Асуудлын бүртгэлээр төсвийн захирагчид танилцуулсан бөгөөд хүлээн зөвшөөрсөн болно.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2020 оны 5 дугаар сарын 30-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Аудит хийгдсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>21,768,141.01</u>	<u>25,522,491.01</u>
33	АВЛАГА	1,187,781.00	1,187,781.00
335	Бусад авлага	1,187,781.00	1,187,781.00
3351	Байгууллагаас авах авлага	1,187,781.00	1,187,781.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	1,511,328.20	24,334,710.01
351	Түүхий эд материал	190,000.00	190,000.00
35110	Тусгай зориулалттай материал	190,000.00	190,000.00
354	Хангамжийн материал	20,390,360.01	24,144,710.01
35410	Бичиг хэргийн материал	1,612,235.00	2,327,315.00
35420	Аж ахуйн материал	15,682,823.01	18,412,076.01
35440	Түлш, шатах тослох материал	3,089,802.00	3,399,819.00
35470	Бусад хангамжийн материал	5,500.00	5,500.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>1,408,140,824.36</u>	<u>1,675,903,374.62</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,408,140,824.36	1,675,903,374.62
392	Биет хөрөнгө	1,314,140,824.36	1,581,903,374.62
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	393,794,452.88	649,611,452.88
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	00.00	-7,629,145.02
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	19,000,000.00	19,000,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-13,774,999.75	-15,674,999.71
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	56,304,434.00	63,164,334.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-47,786,445.36	-50,046,769.45
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	42,922,668.58	47,784,368.58
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-32,809,836.70	-34,460,819.46
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	889,981,985.00	904,268,985.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	9,852,755.00	9,852,755.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-7,446,193.29	-8,068,791.20
39217	Ном	4,102,004.00	4,102,004.00
393	Биет бус хөрөнгө	94,000,000.00	94,000,000.00
39301	Программ хангамж	1,370,000.00	1,370,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,370,000.00	-1,370,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	94,000,000.00	94,000,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>1,429,908,965.37</u>	<u>1,701,425,865.63</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>739,425.00</u>	<u>00.00</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	739,425.00	00.00
413	Өглөг	739,425.00	00.00
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	739,425.00	00.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>1,429,169,540.37</u>	<u>1,701,425,865.63</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,429,169,540.37	1,701,425,865.63
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	476,396,106.72	476,396,106.72
51101	Өмч: - төрийн	476,396,106.72	476,396,106.72
512	Хуримтлагдсан үр дүн	106,465,542.36	378,721,867.62
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	106,465,542.36	106,465,542.36
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	272,256,325.26
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	846,307,891.29	846,307,891.29
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>1,429,908,965.37</u>	<u>1,701,425,865.63</u>

4.1 Аудит хийгдсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	478,202,525.00	491,784,400.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	328,068,469.00	269,008,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	328,068,469.00	269,008,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	328,068,469.00	269,008,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	7,845,000.00	00.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	90,000.00	00.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	320,133,469.00	269,008,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	150,134,056.00	222,776,400.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	144,279,100.00	00.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	3,476,000.00	11,859,500.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	3,476,000.00	5,820,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	00.00	6,039,500.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	00.00	210,916,900.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	00.00	210,916,900.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	2,378,956.00	00.00
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	2,378,956.00	00.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	158,784,746.59	219,528,074.74
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	158,784,746.59	219,528,074.74
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	155,261,415.59	216,896,273.74
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	88,309,183.00	136,596,649.00
210101	Үндсэн цалин	88,309,183.00	100,053,331.00
210102	Нэмэгдэл	00.00	7,786,747.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	00.00	28,756,571.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	22,590,817.00	16,987,321.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	22,590,817.00	13,927,800.91
210202	Тэтгэмжийн даатгал	00.00	782,621.75
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	00.00	626,098.20
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	00.00	143,673.40
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	00.00	1,507,126.74
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	25,600,038.99	33,674,495.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	3,840,000.00	3,061,308.00
210302	Түлш, халаалт	21,760,038.99	30,413,187.00
210303	Цэвэр, бохир ус	00.00	200,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	2,916,439.00	5,094,159.00
210401	Бичиг хэрэг	824,400.00	907,500.00
210402	Тээвэр, шатахуун	00.00	236,183.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,026,189.00	1,016,799.00

Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	310,000.00	00.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	667,950.00	2,933,677.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	87,900.00	00.00
2105	Норматив зардал	00.00	132,600.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	00.00	132,600.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	00.00	1,099,500.00
210604	Урсгал засвар	00.00	1,099,500.00
2107	Томилолт, зочны зардал	519,300.00	1,239,300.00
210702	Дотоод албан томилолт	519,300.00	1,239,300.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,714,700.00	5,105,600.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2,401,500.00	4,748,800.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	169,300.00	169,300.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	112,900.00	112,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	31,000.00	55,500.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	00.00	20,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	12,610,937.60	16,966,649.74
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	29,500.00	2,903,600.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	12,581,437.60	14,063,049.74
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,523,331.00	2,631,801.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	2,378,956.00	500,000.00
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	2,378,956.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	00.00	500,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,144,375.00	00.00
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,144,375.00	00.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	00.00	2,131,801.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	00.00	2,131,801.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	319,417,778.41	272,256,325.26
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	29,500.00	00.00
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз	29,500.00	00.00
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	3,200,000.00	00.00
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	3,200,000.00	00.00
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-3,170,500.00	00.00
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	316,247,278.41	272,256,325.26

4.3 Аудит хийгдсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	152,637,556.00	223,412,395.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	3,265,000.00	00.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	3,265,000.00	00.00

Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	3,265,000.00	00.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,265,000.00	00.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	149,372,556.00	223,412,395.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	144,279,100.00	00.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2,714,500.00	11,859,500.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,714,500.00	5,820,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	00.00	6,039,500.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	00.00	210,916,900.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	00.00	210,916,900.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	2,378,956.00	635,995.00
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	2,378,956.00	635,995.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	152,637,556.00	208,019,795.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	152,637,556.00	208,019,795.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	149,114,225.00	204,751,999.00
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	99,017,900.00	136,509,070.00
210101	Үндсэн цалин	99,017,900.00	125,169,070.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	00.00	11,340,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	11,882,100.00	17,074,900.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	9,522,530.00	11,610,900.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,286,193.00	1,366,000.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	286,531.00	1,092,800.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	71,557.00	273,200.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	715,289.00	2,732,000.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	24,972,714.00	28,194,000.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	3,840,000.00	3,305,308.00
210302	Түлш, халаалт	21,132,714.00	24,688,692.00
210303	Цэвэр, бохир ус	00.00	200,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	4,297,189.00	2,665,479.00
210401	Бичиг хэрэг	759,990.00	756,800.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,442,200.00	386,200.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,305,249.00	1,053,779.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	340,000.00	00.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	449,750.00	468,700.00
2105	Норматив зардал	309,000.00	309,600.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	309,000.00	309,600.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	600,000.00	2,208,300.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	00.00	278,800.00
210604	Урсгал засвар	600,000.00	1,929,500.00
2107	Томилолт, зочны зардал	519,300.00	519,300.00
210702	Дотоод албан томилолт	519,300.00	519,300.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	7,516,022.00	9,276,600.00

Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	7,073,922.00	8,919,800.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	169,300.00	169,300.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	112,900.00	112,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	61,100.00	55,500.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	18,800.00	20,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	80,000.00	00.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	00.00	7,994,750.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	00.00	7,994,750.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,523,331.00	3,267,796.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	2,378,956.00	1,135,995.00
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	2,378,956.00	635,995.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	00.00	500,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,144,375.00	2,131,801.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,144,375.00	2,131,801.00
3	ҮЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	00.00	15,392,600.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	00.00	15,392,600.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	00.00	15,392,600.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	00.00	15,392,600.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	00.00	15,392,600.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	00.00	-15,392,600.00
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	00.00	00.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	00.00	00.00

4.4 Аудит хийгдсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
D01	2018 оны 12-р сарын 31-ээр үлдэгдэл	476,396,106.72	846,307,891.29	106,465,542.36	00.00	1,429,169,540.37
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	476,396,106.72	846,307,891.29	106,465,542.36	00.00	1,429,169,540.37
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	272,256,325.26	00.00	272,256,325.26
D09	2019 оны 12-р сарын 31-ээр үлдэгдэл	476,396,106.72	846,307,891.29	378,721,867.62	00.00	1,701,425,865.63

4.5 Аудит хийгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/ төгрөгөөр /

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Өмнөх оны		Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	146,779,200.00	145,338,377.00	210,916,900.00	209,782,799.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	146,779,200.00	145,338,377.00	210,916,900.00	209,782,799.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	142,279,200.00	146,179,725.00	210,416,900.00	209,282,799.00
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	95,000,100.00	99,967,800.00	136,599,300.00	136,509,070.00
210101	Үндсэн цалин	95,000,100.00	99,967,800.00	125,259,300.00	125,169,070.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	00.00	00.00	11,340,000.00	11,340,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	11,400,000.00	10,932,200.00	17,074,900.00	17,074,900.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	7,384,600.00	9,501,033.00	11,610,900.00	11,610,900.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,003,800.00	357,790.00	1,366,000.00	1,366,000.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	803,100.00	286,531.00	1,092,800.00	1,092,800.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	200,800.00	71,557.00	273,200.00	273,200.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	2,007,700.00	715,289.00	2,732,000.00	2,732,000.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	28,522,700.00	25,031,214.00	28,336,700.00	28,194,000.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	6,840,000.00	3,840,000.00	6,840,000.00	3,305,308.00
210302	Түлш, халаалт	21,000,000.00	21,191,214.00	21,154,000.00	24,688,692.00
210303	Цэвэр, бохир ус	682,700.00	00.00	342,700.00	200,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	3,501,200.00	3,922,189.00	3,095,200.00	2,665,479.00
210401	Бичиг хэрэг	756,800.00	759,990.00	756,800.00	756,800.00
210402	Тээвэр, шатахуун	986,200.00	986,200.00	386,200.00	386,200.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,306,000.00	1,305,249.00	1,500,000.00	1,053,779.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	00.00	340,000.00	00.00	00.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	452,200.00	530,750.00	452,200.00	468,700.00
2105	Норматив зардал	309,700.00	309,000.00	309,700.00	309,600.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	309,700.00	309,000.00	309,700.00	309,600.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	600,000.00	600,000.00	7,500,000.00	7,500,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	00.00	00.00	00.00	278,800.00
210604	Урсгал засвар	600,000.00	600,000.00	7,500,000.00	7,221,200.00
2107	Томилолт, зочны зардал	519,300.00	519,300.00	519,300.00	519,300.00
210702	Дотоод албан томилолт	519,300.00	519,300.00	519,300.00	519,300.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,426,200.00	4,898,022.00	8,981,800.00	8,515,700.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,980,000.00	4,455,922.00	8,534,400.00	8,158,900.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	169,300.00	169,300.00	169,300.00	169,300.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	112,900.00	112,900.00	112,900.00	112,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	61,100.00	79,900.00	61,100.00	55,500.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	18,800.00	00.00	20,000.00	20,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	84,100.00	80,000.00	84,100.00	00.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	0.00	0.00	8000000.00	7994750.00

Түүх угсаатны зүй-байгалийн музейн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	00.00	00.00	8,000,000.00	7,994,750.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	4500000.00	-841348.00	500000.00	500000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	4,500,000.00	-841,348.00	500,000.00	500,000.00
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	00.00	-841,348.00	00.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	4,500,000.00	00.00	500,000.00	500,000.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	145,332,100.00	146,282,744.00	210,916,900.00	209,782,799.00
1310	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	145,332,100.00	144,266,092.00	00.00	00.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	145,332,100.00	144,266,092.00	00.00	00.00
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	00.00	00.00	210,916,900.00	209,782,799.00
132001	Орон нутгийн төсвөөс	00.00	00.00	210,916,900.00	209,782,799.00
1340	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	00.00	-841,348.00	00.00	00.00
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	00.00	-841,348.00	00.00	00.00
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	00.00	2,858,000.00	00.00	00.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	00.00	2,553,000.00	00.00	00.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	00.00	305,000.00	00.00	00.00
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	01.00	01.00	01.00	01.00
610001	Төсвийн байгууллага	01.00	01.00	01.00	01.00
62	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	15.00	15.00	15.00	15.00
620001	Удирдах ажилтан	01.00	01.00	01.00	01.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	07.00	07.00	07.00	07.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	07.00	07.00	07.00	07.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	15.00	15.00	15.00	15.00
650006	Соёл урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮСУ)	10.00	10.00	10.00	10.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	05.00	05.00	05.00	05.00

4.6 Аудит хийгдсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,000,000.00	11,859,500.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,000,000.00	11,859,500.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	4,000,000.00	11,859,500.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	4,000,000.00	11,859,500.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	4,000,000.00	11,859,500.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	4,000,000.00	11,859,500.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	4,000,000.00	11,859,500.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,000,000.00	5,820,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	00.00	6,039,500.00

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ

БЭЛТГЭСЭН:

АУДИТОР:

Г.ГАНЧИМЭГ 2020.02.27

АНХАН ШАТАНД ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР:

А.ЦЭЭНЯМ 2020.02.27

ХОЁР ДАХЬ ШАТАНД ХЯНАСАН:

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР:

Б.МӨНХБАТ 2020.02.27

